

SZÓTÁRHASZNÁLATI TUDNIVALÓK

A CÍMSZÓKÉSZLET

A hatalmas területen és húsz államban beszélt spanyol nyelv lényegében egységes ugyan, mégis vannak bizonyos különbségek Európa és Amerika, illetve a különböző amerikai országok spanyolja között. Mivel spanyolt tanuló (vagy spanyolul tudó) honfitársaink elsősorban Spanyolországgal, és nem a spanyol nyelvű Amerikával vannak kapcsolatban, a szókészlet kiválasztásakor a nyelv európai, spanyolországi változatát részesítettük előnyben.

A címszókészlet kialakításakor törekedtünk arra, hogy szótárunk a mai világot tükröző nyelvhasználatot rögzítse. Az aktuális szavak és szó szerkezetek mellett (pl. **calentamiento global** globális felmelegedés; **célula madre** őssejt; **frecuencia de paso** járatsűrűség; **genoma** génállomány, géntérkép; **principio de subsidiariedad** szubszidiaritás elve) jelentős számban szerepeltetünk a mai világra oly jellemző betű- és mozaikszavakat (**NIF** [*número de identificación fiscal*] adóazonosító szám/jel; **ONG** [*organización no gubernamental*] nem kormányzati szervezet; **OPA** [*oferta pública de adquisición*] nyilvános vételi ajánlattétel; **UCI** [*unidad de cuidados intensivos*] intenzív osztály). Különös figyelmet fordítottunk arra, hogy szótárunk segítsen megérteni a spanyol valóságot, gyakran utalva is arra, hogy az adott jelentés a nyelvterület európai részén él: **Congreso de los Diputados** alsóház, képviselőház [*Spanyolországban*]; **consejero, -ra 3.** miniszter [*a spanyol autonóm tartományokban*]; **diputación** megyei önkormányzat [*Spanyolországban*]; **estatuto de autonomía** tartományi alaptörvény [*Spanyolországban*]. A címszavak közt akadnak olyanok, amelyeknek nincs magyar megfelelőjük: ezeket csúcsos zárójelek közt dőlt betűs magyarázat követi: **charnego, -ga pej** *⟨spanyol nyelvű bevándorló Katalóniában⟩*, **día de la Hispanidad** *⟨október 12., Amerika felfedezésének napja, spanyol nemzeti ünnep⟩*. Viszonylag gyakran élünk ezzel a megoldással étel- és italnevek, valamint népszokások esetében (**cabrales, coci-do, ensaimada, jamón serrano, sobrasada, fabada; falla², zapateado**).

A SZÓCIKKEK FELÉPÍTÉSE

Az azonos hangalakú, de jelentésükben teljesen eltérő (homonim) címszavakat kitevőkkel különböztetjük meg (**paro¹, paro²; abono¹, abono²; atestar¹, atestar²**). Ha egy címszónak több szófaji besorolása van, akkor a különböző szófajokhoz tartozó jelentéseket római számokkal tagoljuk (**paciente I. mn ... II. fn ...**). A tagolástól eltekintünk, ha a kettős szófaji besorolás ellenére a fordítás azonos, de ilyenkor is megadjuk a két szófajnak megfelelő rövidítést (**dominicano, -na mn; fn; pacificador, -ra mn; fn**). Szintén római számokkal jelöljük az igék tárgyatlan, tárgyas, illetve visszaható használatát (**callar, parar, saltar**).

A címszavak különböző jelentéseinek a magyar megfelelőit vastagon nyomtatott arab számok választják el. Szükség esetén jelöljük a címszó vagy egy jelentés használati körét és/vagy stílusértékét (**estragón** növ tárkony; **quinina** vegy kinin; **sablista 1. sp** kardvívó **2. biz** pumpoló – lásd a rövidítésjegyzéket), és ha ezt nem tartjuk elegendőnek, akkor a jelentések és jelentésárnyalatok értelmezését szögletes zárójelek közé helyezett irányítószók segítik (**sacar 8.** kienged, megtold, leereszt [*ruhadarabot*] **9.** (meg)vesz, (meg)vált [*jegyét*] **10.** kiszed [*foltot*]). Az arab számokkal tagolt jelentésekhez példák és kifejezések tartozhatnak (**sacar 1., 2., 3., 4., 9., 11., 14.**). Az egyes jelentésekhez nem köthető kifejezések a szócikk végén találhatóak (**sacar 16.**).

NYELVTANI INFORMÁCIÓK

A nyelvtani nem

Szótárunk az *-o* végű hímnemű és *-a* végű nőnemű főnevek nemét nem jelöli (**caldo, salmo, calleja, calma**); a nemet minden más esetben feltüntetjük (**callejón h, calle n, mes h, mano n, día h**). A csak többes számban használatos főnevek mellett a számot is jelöljük (**encurtidos h t sz** savanyúság), és arra is felhívjuk a figyelmet, ha az egyes és a többes szám azonos, mint például **sacacorchos h (t sz is)** dugóhúzó. A nemenként eltérő alakú mellék- és főneveknek a nőnemű alakját rövidített formában adjuk meg (**abigarrado, -da; gato, -ta; barcelonés, -esa; campeón, -ona**).

Az igeragozás

Szótárunkat igeragozási függelék zárja, amely ismerteti a szabályos igék ragozását, és betűrendben tartalmazza a rendhagyókat, röviden kifejtve, miben áll a rendhagyóságuk. A címszóként vagy a kifejezésekben és a példákban szereplő rendhagyó igéket csillag jelöli (**contar***, **nacer***, **repetir***, **venir*** mint címszók, de ugyanígy – a **saciedad** cikkben – **repetir*** **hasta la** ~ az unalomig ismétél).

A vonzatok

A vonzat a spanyol címszó (vagy kifejezés) és magyar megfelelője mögött, egyaránt zárójelben és dőlt betűvel szedve szerepel (a spanyolban a megfelelő előljáró, a magyarban a *valaki* és/vagy a *valami* névmás): **abogar** (*por*) **1.** síkraszáll (*vmiért*) **2.** véd (*vkit/vmit*); **acusar** (*de*) (meg)vádol (*vmivel*); **enamoriscarse** (*de*) belehabarodik (*vkibe*); **hábil** **1.** (*para/en*) ügyes (*vmiben*). Ha egy igének kettős vonzata van, akkor a spanyolban az egyiket névmással jelöljük (*alguien* 'valaki', illetve *algo* 'valami'): **antojarse** **1.** (*algo a*) kedve támad (*vmire vkinek*), megkíván (*vmit vki*); **gustar** **I. 1.** (*algo/alguien a*) szeret (*vmit/vkit vki*), tetszik (*vmi/vki vkinek*).

A kiejtés

Mivel a spanyol helyesírás híven tükrözi a kiejtést, rendszeres megadását feleslegesnek tartjuk. Átírtuk viszont a spanyolban is gyakori idegen (főleg angol) elemeket. Ezekben az esetekben az átírás lényegében a spanyol helyesírás szabályai szerint történt, avval az egyetlen eltéréssel, hogy a több szótagos szavakban a hangsúlyt mindig jelöljük: **airbag** [*kiejtés: érbag*] légszák; **muesli** [*kiejtés: músli*] müzli; **speaker** [*kiejtés: espiquer*] bemondó, szpíker.